

Hatamnama: Hatam Taýyň dördünji şert üçin sapara gitmeginiň beýany

Category: Halk döredijiliği we rowaýatlar, Kitapcy
написано kitapcy | 26 января, 2025

Hatamnama: Hatam Taýyň dördünji şert üçin sapara gitmeginiň beýany HATAM TAÝYŇ DÖRDÜNJI ŞERT ÜÇIN SAPARA GITMEGINIŇ BEÝANY

Elkyssa, Hatam Husnyýe Melike Banuwyň hatynyň şertlerini berjaý etmeklik üçin ýol taýýarlygyny gördü. Ol Münir szazada bilen hoşlaşyp, ýola düşdi. Ol käte çölleri, kate sähralary,

käte düzleri, käte daglary gezdi we özüne sataşan adamlardan gözleýän zady barada sorady. Emma hiç kim onuň soragynyň jogabyny aýdyp bilmedi. Aradan birnäçe wagt ötdi. Onuň ýoly bir çölün üstünden düşdi. Bu çölün ortasynda kenarynda her dürli ağaçlar ösüp duran bir köl bardy. Onuň bir tarapynda bolsa örän uly bir daragt ösüpdür. Yöne onuň her bir şahasında kesilen bir baş asylyp goýlupdyr. Olaryň hemmesi peri ýüzli başlardy. Başlaryň ganlary ýere damyp durup, kölüň suwuny gyzyl reňke öwürýärdi. Başlaryň hemmesinden ýokarda asylyp duran başa Hatamyň gözü düşdi. Ol munuň ýaly başy heniz görmändi. Ol baş beýleki başlardan iki esse belent ýerde zynjyr bilen bag-lanyp asylupdyr. Hatam ony görüp, ähli myrat-maksadyny unutdy. Onuň kalbynda gowga gopdy we aňyny aldyrdy. Hem-me başlar Hatamy görüp, gaty gülüsdiler. Hatam bihuş bolup, ýykylip galdy. Ol birnäçe wagtdan soň özüne gelse, aşamara bolupdyr. Hemme başlar daragtyň şahalaryndan düşüp, köle girip, gözden gaýyp boldular. Kölüň bir ýanynda çadyrlar peýda boldy. Ol ýerde çyralar ýandy we meýlis esbaplary taýýar bolup durdy. Kölden perizatlar çykdylar. Olar oýnaşyp-gülüşip, her biri öz ýerine baryp oturdylar. Hatam bu perizatlaryň şol kesik başlardygyny bildi. Olaryň arasynda bir peri näz-kereşme edip, hemmeden ýokarda tagtyň üstünde otyrды. Perilerden biri tagamdyr miweleri alyp gelip, Hatamyň öňünde getirip goýdy. Ol:

– Eý, myhman! Siz şu tagamlardan iýip-içiň oturyň – diýdi.

Hatam:

– Bu tagtyň eýesiniň ady nämedir? Bu ýeriň ady nämedir? – diýip sorady.

Ol peri:

– Eger siz gije bu ýerde düşlesiňiz, onda soraýan zatlaryňzy bilersiňiz – diýip gitdi.

Elkyssa, birnäçe gün ötdi. Olar gijesi meýlis gurdular, gündizi daragtyň şahalaryndan asylyp durdular. Hatam tukat bolup, bu ýerde durjagyny ýa-da gitjegini bilmedi. Ahyry ol:

– Men bu syrdan bihabar bolup gitmäýin – diýip, aşamara ol başlar bilen özünü köle taşlady. Ol gözünü açyp baksa, ýasaýyışdan nam-nyşan bolmadyk bir çole gözü düşdi. Hatam aç-suwsuz hala düşdi. Ol näçe wagt ýörese hem hiç bir ýere ýetmedi. Ahyry ol teşnelikden ýaňa ýykylip galdy. Şol wagt Hydry ata meňzeş Garyz atly bir kişi peýda boldy. Ol Hatama az-kem suw berip:

– Eý, oglum! Sen bu işiň haýryndan geç. Öz işiňe meşgul bol. Bolmasa sen tä ajalyň gelýänçä bu daragtyň düýbünde galarsyň. Bu çölüň adyna Çarusan diýerler. Sen goluňy maňa be-rip, gözüni ýum – diýdi. Hatam oňa goluny berdi we gözünü ýumdy. Ol kişi:

– Indi gözüni aç – diýdi. Hatam gözünü açyp seretse, özünü ol kölüň we daragtyň ýanynda gördü. Ol öz-özüne:

– Men ol başy daragtyň üstünden düşürmesem bolmaz – diýip daragta dyrmaşdy. Ol daragtdan bir bethaýbat owaz çykyp, ol baş Hatamy aždarha dek kükregine çenli demine dartdy. Ol baş ony täzeden özüne çekdi. Hatam muňa çydap bilmän, ysgyndan gaçdy. Hatama maslahat beren kişi peýda bolup, hasasy bilen daragty dürtdi. Daragt Hatamy birnäçe ädim ýere zyňp taşlady. Garyz gözden gaýyp boldy. Ağsam düşdi. Kesik başlar özlerini suwa taşladylar, Hatam hem özünü suwa taşlady. Ol kesik başlar ýaly gjäni meýlis etmek bilen, gündizini daragta asylmak bilen geçirdi. Aradan birnäçe gün ötdi. Ýene Garyz gelip ýetip, hasasy bilen daragty dürtdi. Hatam daragtdan ýere düşüp, öz aslyna geldi. Hatam Garyzyň aýagyna ýykylyp ýyglady. Garyz Hatama «Ismagzamy» ýat tutdurdy we oňa doganyň şertleriniň edeplerini öwretti. Ol:

– Sen «Ismi-agzamy» asla unutma! Ony agzyňdan düşürme. Ol seni bela-beterlerden gorap, öz penasynda saklar. Eger sen ony unutsaň, soňra puşman edersiň – diýdi.

Çapa taýýarlan Gurbangül GUZUÇÝÝEWA. Halk döredijiliği we rowaýatlar